

Bloedmonsters: tekst en uitleg

De afgelopen tijd is veel gezegd en geschreven over het afnemen van bloed in het kader van doping- of gezondheidscontroles. Het blijft daarbij echter vaak onduidelijk waarover het precies gaat: controles op doping door middel van het analyseren van bloed óf het controleren van de gezondheid van de sporter door middel van bloed? Daarnaast wordt stevast gerept over juridische haken en ogen zonder dat duidelijk wordt aangegeven wat die precies inhouden en betekenen. Onderstaand volgt een korte uiteenzetting.

Onderscheid

Allereerst is het van belang aan te geven wat het verschil is tussen het gebruik van bloed ten behoeve van dopingcontroles enerzijds en gezondheidscontroles anderzijds. Een dopingcontrole is een controle die direct is gericht op het onderzoeken van bloed op het gebruik van dopinggeduide middelen en/of methoden. Gezondheidscontroles zijn gericht op het bewaken en beoordelen van de gezondheid van sporters met behulp van bloed. Hierbij dient te worden aangekend dat de gezondheidscontrole diverse varianten kent. De volgende soorten gezondheidscontroles kunnen worden onderscheiden. De controle waarbij bloed wordt afgenomen om (1) puur de gezondheid van de sporter te bewaken, (2) bepaalde (bloed)parameters te 'screenen' met het oog op gerichte inzet van dopingcontroles met gebruik van urine en mogelijke uitsluiting van deelname aan een wedstrijd (startverbod en rustperiode).

Juridische afweging

Bij het afnemen van bloed wordt, anders dan bij het verzamelen van urine,

het lichaam binnengedrongen. Hierdoor komt een aantal rechten van de sporter in het geding, zoals het recht op privacy en de onaantastbaarheid van het menselijk lichaam. Bloedafname maakt inbreuk op de integriteit van het menselijk lichaam en stelt de sporter bloot aan een (beperkt) medisch risico. Anderzijds kan ook de sportbond zich beroepen op een belangrijk recht, zijnde het recht van vrijheid van vereniging.

Om te beoordelen welk recht prevaleert, dat van de sporter of dat van de sportbond, dient een afweging te worden gemaakt. In deze afweging staat centraal of de nieuw in te voeren maatregel, te weten het afnemen van bloed, noodzakelijk en proportioneel is. Dat wil zeggen, bloedafname moet een bepaalde meerwaarde bieden in de strijd tegen doping boven of naast het huidige systeem van urinecontroles en deze (eventuele) meerwaarde moet opwegen tegen de negatieve aspecten die bloedafname met zich meebrengt. Bij de beantwoording van de vraag inzake die meerwaarde staat de volgende overweging centraal: kan bloedafname het doel waarvoor zij

wordt gebruikt verwezenlijken en kan met bloed meer worden 'bereikt' dan met urine?

Afweging gebruik bloed voor directe dopingcontrole

Op dit moment zijn geen dopinggeduide stoffen te noemen, die wel in bloed zijn te detecteren en niet in urine. Dit geldt ook voor EPO. Gezien de gerede mogelijkheid dat bij deze stof ook een urinecontrole afdoende kan zijn, lijkt de invoering van dopingcontroles door middel van het analyseren van bloed in het kader van de detectie van EPO vooralsnog echter geen noodzakelijke en geen proportionele maatregel. Hier dient te worden opgemerkt dat op dit moment geen enkele (inter)nationale sportorganisatie gebruik maakt van een directe vorm van dopingcontrole door middel van bloedanalyses. Toekomstige ontwikkelingen kunnen deze conclusies wellicht veranderen. Bij elke nieuwe ontwikkeling op het gebied van detectiemethoden en bloed dient de beoordeling van de proportionaliteit en de noodzakelijkheid opnieuw te worden gemaakt. Zo kan telkens worden vastgesteld of de invoering van een additionele maatregel of methode gerechtvaardigd is in verhouding tot de inbreuk op de rechten van de sporter.

Gezondheidscontroles

Voor gezondheidscontroles gelden dezelfde eisen als voor de afname van

bloed voor dopingcontroles. Ook dan zal bloedafname dus noodzakelijk moeten zijn in het licht van het doel en een duidelijke meerwaarde moeten hebben boven andere methoden om de gezondheid te 'monitoren'. Ook zijn de wettelijke eisen die aan een bloedafname worden gesteld even zwaar bij de gezondheidscontrole. Tevens gelden dezelfde eisen voor wat betreft de bescherming van de privacy en de persoonsgegevens van de sporter, alsook het wettelijke informatie- en toestemmingsvereiste. Dit geldt voor alle varianten van de gezondheidscontrole.

Behoedzaamheid

Gezien de impact van de afname van bloed voor de sporter, de (grond)wettelijke regels eromheen en de praktische consequenties van de invoering ervan dient zeer zorgvuldig met het afnemen van bloed te worden omgegaan. Zeker ten aanzien van de afname van bloed voor de directe controle op doping (iets dat feitelijk op dit moment in de praktijk nog niet gebeurt), maar ook ten aanzien van de diverse vormen van gezondheidscontroles dient behoedzaamheid te worden betracht. Alleen wanneer met zekerheid kan worden gesteld dat het afnemen van bloed en noodzakelijk een proportionele maatregel is, kan het eventuele gebruik van bloedmonsters ten goede komen aan het anti-dopingbeleid.

Piet van der Kruk neemt afscheid als directeur NeCeDo

'In de dopingwereld kun je nooit op je lauweren rusten'

Door Jan Brouwer de Koning

Na drie jaar orde op zaken stellen en bouwen aan een nieuwe organisatie is voor Piet van der Kruk de tijd rijp om het NeCeDo gedag te zeggen. Per 1 januari 2002 neemt Rens van Kleij het stuur over. 'Het is goed geweest zo. Het NeCeDo staat er weer', aldus de scheidend directeur.

Van der Kruk (60) had een jaar geleden al het gevoel klaar te zijn met de sanering van het NeCeDo. Maar het bestuur was destijds niet al te blij met Van der Kruks voornemen, aangezien de voorzitter en de penningmeester al te kennen hadden gegeven begin 2001 te zullen vertrekken. 'Drie tegelijk weg was teveel. Dus moest ik nog maar een jaartje langer aan het roer blijven. Met als belangrijkste opdracht het vinden van een capabele opvolger. Ja, dat vatte ik wel op als compliment.'

De opdracht die hij twee jaar eerder bij zijn benoeming van het bestuur mee kreeg, was een heel andere. Het voortbestaan van het NeCeDo hing aan een zijden draadje. De kas was leeg en een groot deel van het personeel had even daarvoor het hazenpad gekozen. Van der Kruk wil niet ingaan op de vraag hoe die precaire situatie was ontstaan. 'Daar wordt niemand beter van. Feit was dat ik een organisatie trof die op sterven na dood was.'

Nooit meer rustig

Margo Vliegthart, staatssecretaris van VWS, gaf het NeCeDo tijd en geld om zich te kunnen oprichten. 'Dat is van evident belang geweest. Daardoor hebben we weer goed personeel kunnen aantrekken en de zaakjes ook financieel op orde kunnen brengen.'

Tegelijkertijd kon Van der Kruk zich bezighouden met het eigenlijke werk van het NeCeDo: het voorlichten over doping, het geven van advies aan VWS en het uitvoeren van dopingcontroles. Het toeval wil dat juist in die moeilijke periode er van alles gebeurde op het gebied van doping. 'Sinds ik gekomen ben is het niet meer rustig geweest', stelt Van der Kruk bijna cynisch vast. 'De TVM-affaire heeft een enorme impact gehad, en natuurlijk ook de bijeenkomst van het Internationaal Olympisch Comité in Lausanne. De laatste tijd is doping natuurlijk veel in het nieuws vanwege de diverse voetballers die op gebruik van nandrolon zijn betrapt. Frank de Boer, Edgar Davids en Jaap Stam.'

Koplopers

Deze gebeurtenissen hebben het NeCeDo veel werk opgeleverd. In de eerste plaats stond de telefoon regelmatig roodgloeiend als er weer eens wat uit viel te leggen. Maar ook indirect beïnvloedden

Vervolg op pag. 2

NeCeDo wenst
al haar relaties
een gezond, sportief en
succesvol 2002 toe

INHOUD

In deze Receptor komen de volgende onderwerpen aan bod:

- pagina 1** • Bloedmonster: tekst en uitleg
• Interview met Piet van der Kruk, vertrekkende directeur van het NeCeDo
- pagina 2** • Van de directietafel, 'Bureaucratisering door complexiteit'
• Vervolg interview Piet van der Kruk
• Pilot-project testen van voedingssupplementen van start
- pagina 3** • www.lifjsportenmiddelen.nl
• LSM boekenreeks uitgebreid met "Voedingssupplementen; De winnende factor?"
• Strikt toezicht op medicijngebruik van astmatische Olympische sporters
- pagina 4** • De dopingcontrole in Salt Lake City
• Harmonisatiecongres verzet naar 11 en 12 april 2002

Van de directietafel

Bureaucratisering door complexiteit

Namens alle medewerkers van het NeCeDo wil ik een ieder het allerbeste toewensen voor het nieuwe jaar. Zeker ook die sporters voor wie de Olympische Winterspelen in Salt Lake City voor de deur staan. Olympische Spelen vormen iedere keer weer een stimulans voor de sport en dan met name de topsport. Maar zeker ook voor het anti-dopingbeleid. Wereldwijd in Sydney de eerste stap gezet naar de EPO-controle, zal in Salt Lake City de eerste stap gezet worden naar de controle op afgifte van medische attesten. Ook op nationaal niveau schrijft de ontwikkeling van het anti-dopingbeleid met krasse schreden voort. Voor het eerst in de geschiedenis zullen voedingssupplementen worden gecontroleerd op dopinggeduide stoffen. De 'goudhaantjes' die naar Salt Lake City worden afgevaardigd hebben de rol van proefkonijn op zich genomen teneinde te komen tot labeling van voedingssupplementen voor de gehele sport. Kon NeCeDo nog rekenen op de nodige scepsis toen het initiatief werd gelanceerd, nu is het met vereende krachten van de overheid (het ministerie van VWS), de sport (NOC*NSF), de sporters (NOC*NSF atleten commissie), de experts (RIVM en TNO voeding) en de branche (NPN) bewaarheid. Maar Salt Lake City heeft voor meer vernieuwingen gezorgd. EPO-controles zijn opgenomen in het NeCeDo advies voor de out-of-competition controles in de aanloop naar Salt Lake City en NeCeDo medewerkers maken onderdeel uit van het WADA voorlichtingsteam ter plaatse. Als vanouds worden alle Olympia-gangers en hun begeleiders weer grondig voorgelicht door het NeCeDo.

Ook personele vernieuwing dient zich aan voor het NeCeDo in 2002. Na 3,5 jaar heeft Piet van der Kruk afscheid genomen als directeur. De oud-olympisch gewichtheffer heeft van het NeCeDo weer een gezonde, vitale organisatie gemaakt. Wat je nog meer op zijn conto kunt bijschrijven? Eerbiediging van de Ne in NeCeDo die staat voor Nederlands en vormgeven aan anti-doping-

beleid bekeken vanuit de sport. Met alle respect voor beide beroepsgroepen is doping geen probleem voor dokters en juristen, maar voor sporters.

Topsport bedrijven op eigen kracht, het anti-dopingbeleid van NOC*NSF topsport voor de periode tot 2005, vormt een veelzeggende andere stimulans voor het Nederlandse anti-dopingbeleid: "de mooiste sport... is schone sport". Met medewerking van het NeCeDo, het ministerie van VWS en DoCoNed is een omvangrijke nota ontwikkeld die recht doet aan de complexiteit van het hedendaagse anti-dopingbeleid met onderwerpen als onderzoek naar gedrags-

determinanten, targetcontroles, medische attesten, een rechtsprekend instituut en vertrouwenspunt. Een complexiteit die input vereist vanuit verschillende disciplines. Niet te verwarren met commissies, organen, besturen en platformen dan wel ander vrijzinnige constructies waar elke doorgewinterde beleidsmedewerker expert in dreigt te worden. Immers met het scheiden van de wetgevende, controlerende en rechterlijke macht heb je het zuiverste fundament voor de 'Trias Politica' gelegd. Dat is ook de reden die ten grondslag heeft gelegen aan de oprichting van DoCoNed, scheidt de controlerende macht (DoCoNed, Audit Commissie Doping) van de wetge-

vende macht (NOC*NSF, ministerie VWS, advies NeCeDo). Deze is op zijn beurt weer gescheiden van de rechterlijke macht die bij de sport ligt, bij de tuchtcommissie van sportbonden. Elke andere aanvulling valt te betitelen als overbodig omdat die zich fundamenteel laat rijmen met één van bovengenoemde en niet anders kan worden ingegeven dan het toevallige treffen van twee 'dopingdeskundigen' op zoek naar een passende naam voor hun overleg. Laten we luisteren naar de sport. Wat zegt het ledenberaad, de atletencommissie, de sportbonden aan wie de nota in conceptvorm is voorgelegd? Er is nu reeds een NeCeDo, een DoCoNed en een Audit Commissie Doping. Er staan voldoende 'bomen in het dopingbos'. Roep de bureaucratiesingering een halt toe.

Rens van Kleij

Pilot-project testen van voedings-supplementen van start

Topsporters kunnen hun voedingssupplementen laten testen op de eventuele aanwezigheid van dopinggeduide stoffen. Vooralnog betreft het een pilot-project dat alleen geldt voor de genomineerde sporters voor de Olympische Winterspelen van Salt Lake City in februari 2002. De intentie is om deze faciliteit in de toekomst aan alle Nederlandse topsporters aan te bieden. Het testen van voedingssupplementen kan gezien worden als een extra faciliteit aan topsporters die onzeker zijn of de door hen gebruikte supplementen wellicht "vervuild" zijn met dopinggeduide stoffen, zonder dat zij dit zelf weten. Directe aanleiding vormden de 'dopingzaken' van Stam, De Boer en Davids waar mogelijkwerwijs voedingssupplementen een rol bij hebben gespeeld. Meerdere wetenschappelijke onderzoeken hebben inmiddels uitgewezen dat "vervulde" supplementen tot positieve gevallen kunnen leiden. Het huidige project kan geen 100% zekerheid geven over het

dopingvrij zijn van een bepaald supplement, dat is praktisch gezien onmogelijk, maar geeft goedwillende sporters wel de maximaal mogelijke zekerheid.

Het project is opgezet in een samenwerkingsverband tussen het NeCeDo, NOC*NSF, het ministerie van VWS, TNO (de Nederlandse organisatie voor Toegepast Natuurwetenschappelijk Onderzoek) en het RIVM (Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu). Vanuit NOC*NSF zijn zowel de sector topsport als de atletencommissie betrokken.

De supplementen die de sporters op dit moment gebruiken, hebben ze in november 2001 onder medisch beroepsgeheim in kunnen leveren bij NOC*NSF. Hierbij leverden zij een voorraad in die in ieder geval voldoende was om tot en met de Spelen gebruikt te kunnen worden. Belangrijk hierbij was dat deze voorraad per supplement een identiek chargennummer of batch-identificatie had, aangezien de uitkomsten van

een test alleen informatie geven over dat bepaalde chargennummer. TNO en RIVM hebben vervolgens steekproeven genomen uit deze voorraden, en deze steekproeven zijn getest op bepaalde dopinggeduide stoffen. Deze lijst van stoffen is in nauwe samenwerking tussen het NeCeDo, TNO en RIVM opgesteld en bevat onder andere verschillende afbraakproducten van nandrolon, efedrine en strychnine. De betrokken instanties maken deel uit van een stuurgroep die het proces zal begeleiden. Aangezien de sporters hun supplementen onder medisch beroepsgeheim hebben ingeleverd, zullen de uitslagen ook onder medisch geheim alleen aan de betrokken sporter zelf gerapporteerd worden. Alle betrokken partijen hebben de intentie om dit pilot-project uit te breiden tot een vaste faciliteit voor alle Nederlandse topsporters. Hiertoe zijn inmiddels contacten gelegd met Natuur-gezondheidsproducten Nederland, de branchevereniging.

Vervolg van pag. 1

de op zichzelf staande affaires de hoeveelheid werk van het centrum voor dopingvraagstukken. Zo gingen steeds meer sportbonden, gedirigeerd door staatssecretaris Vliegthart, over tot het opstellen van een anti-dopingreglement. 'En daarvoor klopten de meeste bonden bij ons aan. Logisch, want wij zijn op dat vlak dé specialist.' Verder ging het aantal dopingcontroles omhoog. Ook dat was het pakke-an van het NeCeDo. Althans tot begin 2000. Toen is besloten om de controles over te laten aan een nieuwe zusterorganisatie, DoCoNed. 'Maar de ontwikkeling van DoCoNed, heeft ons, net als VWS en NOC*NSF, veel tijd gekost. Net als de ontwikkeling van het dopingcontrole-systeem. En ik ben blij dat we op al deze vlakken zo geïnvesteerd hebben. Want anno 2002 behoort Nederland tot de mondiale koplopers op het terrein van de dopingbestrijding. En dat zeg ik niet zonder trots', aldus Van der Kruk.

De voormalig topsporter wil niet zeggen dat zijn opvolger Rens van Kleij in een

gespreid bedje terecht komt. 'Dat is onmogelijk in de dopingwereld. De ontwikkelingen gaan zo snel, dat je nooit op je lauweren kunt gaan rusten. Kijk alleen eens naar de dopingproducten. Die veranderen steeds. Wanneer we zover zijn dat we een bepaald middel kunnen opsporen, dan duikt er binnen de sport wel weer een nieuw middel op. Wat dat aangaat kun je stellen dat instanties die proberen doping uit te bannen altijd achter de feiten aanlopen.'

Bedriegers

Van der Kruk heeft nog altijd geen goed woord over voor sporters die willens en wetens uit de pot met stimulerende middelen snoepen. 'Sporters die op zo'n manier proberen op het hoogste treetje te belanden, zijn bedriegers. Niets anders. Ze bedonderen niet alleen zichzelf, maar ook hun tegenstanders die wel zuiver zijn, en natuurlijk het publiek.'

Van der Kruk kan niet anders dan beamen dat het grote publiek regelmatig juist de kant van de dopingzondaar kiest. Het Franse wielerved Richard Virenque is wellicht het meest sprekende voorbeeld. Nadat hij onder ede had verkondigd

jarenlang systematisch verboden middelen te hebben gebruikt, bleef hij - vooral in Frankrijk - een wielerved. 'Dat is vooral te wijten aan de journalisten', weet Van der Kruk. 'Die hebben een enorme invloed op de meningsvorming van het grote publiek. Dat zie je bijvoorbeeld nu met de Nederlandse voetballers die op het gebruik van nandrolon zijn betrapt. Zij worden door het journaal gespaard. Het is jammer, maar wel de realiteit.'

Pakkers zijn losers

Van der Kruks opvolger, Rens van Kleij, hoopt de komende jaren op een kentering in de coulante houding jegens dopingzondaars. 'We moeten nog meer de nadruk gaan leggen op wat de sport en de sporter verliest bij dopinggebruik. We moeten duidelijk maken dat het onethisch en oneerlijk is. Tot dusverre lag de nadruk van onze voorlichtingsboodschap meer op de risico's voor de gezondheid, maar gezien het gebruik heeft een deel van de sporters daar lak aan. En anderen die iets slimmer zijn, weten precies tot hoever ze kunnen gaan met verboden middelen', aldus Van Kleij. Hier en daar heeft die nieuwe strategie al succes, weet Van Kleij. Hij wijst naar het

afgelopen WK atletiek, waar Yegorova voortdurend werd uitgejouwd door het publiek, waaronder andere atleten. 'Omdat ze eerder was gepakt op het gebruik van EPO. Nou, ik weet zeker dat ze zich op dat moment een loser voelde. En dat is precies wat we willen met onze nieuwe voorlichtingsstrategie. We moeten van krijgen op hun belevingswereld en die positief beïnvloeden. Ik weet het, het klinkt simpel, maar het zal veel bloed, zweet en tranen kosten om zover te komen. Dat is geen reden om de uitdaging uit de weg te gaan.'

Onder leiding van Van Kleij zal het NeCeDo verder pijlen richten op dopinggebruik in de breedtesport. Momenteel loopt een onderzoek naar het gebruik bij de amateurs in vele takken van sport. 'Of doping in de breedtesport een groot probleem is? Als ik dat zeker wist, hoefde ik geen onderzoek te doen. Maar de signalen die we onder meer via onze Doping Infolijn binnenkrijgen zijn behoorlijk verontrustend. Ik denk dat er een schone taak voor ons in het verschiet ligt.'

LSM boekenreeks uitgebreid met "Voedingssupplementen; De winnende factor?"

Lijf, Sport & Middelen (LSM), het voorlichtingsprogramma over doping, gericht op sporters in fitnesscentra en sportscholen, maakt het sporters met de LSM boekenreeks mogelijk zich te informeren over een aantal alternatieven voor doping. Sinds 1999 bestaat de boekenreeks uit vier publicaties over de onderwerpen voeding, doping, afvallen en (fitness)training. Gezien het feit dat het overgrote deel van de sporters zich vandaag de dag waagt aan het gebruik van voedingssupplementen is er een vijfde deel "Voedingssupplementen" aan de reeks toegevoegd.

Voedingssupplementen blijven een hot item in de sport. Nog steeds geloven velen heilig in de werking van de diverse supplementen. Daarnaast lijkt een aantal vooraanstaande topsporters bij dopingcontroles het slachtoffer te zijn geworden van zogenaamde 'vervuilde supplementen'.

In de vijfde publicatie van de boekenreeks worden sporters wegwijs gemaakt in de jungle van middelen en wordt onderscheid gemaakt tussen geneesmiddelen, waren en voedingssupplementen. Zo worden sportvoedingssupplementen gedefinieerd als producten die een aanvulling zijn op de dagelijkse voeding, met het oogmerk het sportprestatievermogen te ondersteunen en/of te verbeteren.

In het boek komen echter ook middelen aan bod die niet direct onder deze definitie vallen, maar wel op grote schaal in de sport worden gebruikt. Vitamine- en mineralen supplementen, L-Arginine, Chitosan, HMB, vetblokkers, vetverbranders en weightgainers passeren alle de revue. Per supplement wordt onder andere de geclaimde werking met de beschikbare wetenschappelijke literatuur vergeleken. Op basis hiervan kunnen conclusies getrokken worden, die van

invloed kunnen zijn op het gebruik van diverse supplementen. De lezers kunnen met de aangeboden informatie beter bepalen of voedingssupplementen 'de winnende factor' zijn.

Voor bestellingen: Arko sports media,
tel: 030-6051090 of
www.lijfsportenmiddelen.nl

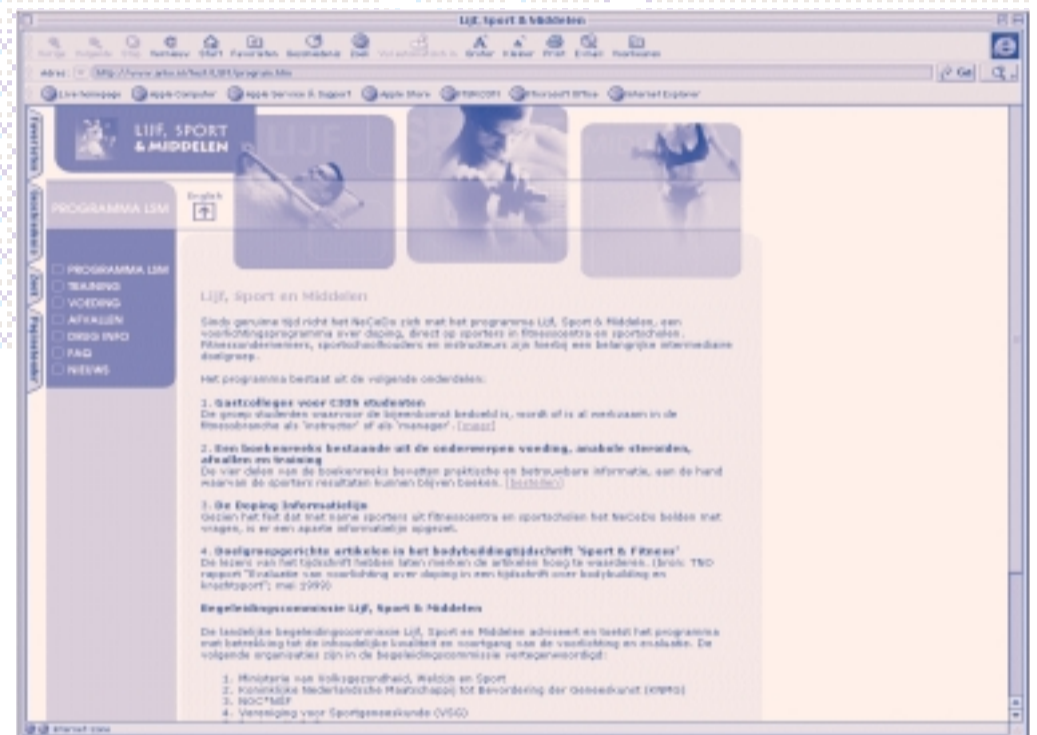
NeCeDo publiceert tweede website www.lijfsportenmiddelen.nl

Het NeCeDo heeft naast de website www.necedo.nl een aparte website gelanceerd, speciaal gericht op de doelgroep van het Lijf, Sport & Middelen programma. Sporters in fitnesscentra en sportscholen kunnen op deze website informatie vinden over voeding, krachttraining, dopinggeduide middelen of voedingssupplementen.

Daarnaast zal middels nieuwsberichten over deze onderwerpen eenieder continu geïnformeerd worden, ten einde te kunnen blijven presteren op een gezonde manier. Kijk dus voor informatie over anabole steroïden, bijwerkingen, hormonen, voeding, training en voedingssupplementen op www.lijfsportenmiddelen.nl.

LIJF, SPORT & MIDDELEN

Strikt toezicht op medicijngebruik van astmatische Olympische sporters

Tijdens de Olympische Spelen in Salt Lake City zal zeer strikt worden toegezien op het medicijngebruik van de sporters alsmede op het voorschrijfgedrag van artsen. Elk medicijn zal moeten worden gemeld aan de onafhankelijke medische commissie die het één en ander zal toetsen. Het organisatiecomité heeft aangekondigd extra toezicht te zullen houden op het gebruik van astmamedicijnen. Hierbij behoort zelfs een inspanningstest onder toezicht van de medische commissie tot de mogelijkheden.

Een dusdanige test kan het trainings-schema van de betrokken sporter danig in de war brengen. Bij een inspanningstest moet namelijk tot absolute uitputting door worden gegaan, en juist in de laatste week voor een topprestatie is dit uit den boze. De medisch begeleiders van de Nederlandse wintersporters, onder aanvoering van medisch adviseur NOC*NSF Topsport Frits Kessel, hebben dan ook aangekondigd om te allen tijde te willen voorkomen dat een Nederlandse sporter een dusdanige test zal moeten ondergaan. Dit voorkomen kan gebeuren door voorafgaande aan de Spelen alle relevante medische gegevens van de betrokken sporters aan de medische commissie te overhandigen. Om te begrijpen waarom al deze regelgeving wordt ingevoerd omtrent astmamedicijnen, moeten we iets dieper ingaan op de werking van deze medicijnen.

Vele effecten

De stoffen salbutamol, formoterol, salmeterol en terbutaline behoren tot de groep β_2 -agonisten. Deze naamgeving is afgeleid van hun farmacologische werking, en deze werking komt erop neer dat er vele effecten opgewekt kunnen worden door het gehele lichaam heen. De effecten variëren van een betere longfunctie en betere doorbloeding van spieren tot een beter werkend hart, krachtigere spiercontracties en een grotere beschikbaarheid van energierijke substraten in het bloed. De β_2 -agonisten die gemaakt zijn als astmageneesmiddel hebben een specifieke werking op de longen, maar de overige effecten zijn, zeker wanneer het medicijn in hoge concentratie wordt toegediend, niet uit te sluiten. Vandaar dat de β_2 -agonisten als doping gezien worden, behalve voor die sporters die zonder deze medicijnen bij voorbaat reeds kansloos zijn: de

astmatici. Tot nu toe was een verklaring van een arts altijd voldoende voor een sporter om astma aan te tonen, maar in Salt Lake City zal dus strenger worden gecontroleerd.

Wanneer heb je astma?

De controle zal plaatsvinden volgens vaste richtlijnen. Welke richtlijnen dit zullen zijn, was op het moment van schrijven van dit artikel nog onbekend. Voor de meest recente informatie kunt u terecht op de website van het NeCeDo. Te verwachten is dat de richtlijnen gebaseerd zullen zijn op één of meer van de normale methoden die kunnen worden gebruikt om iemand als astmaticus aan te wijzen. Deze methoden zijn grofweg in te delen onder longfunctietesten of reactietesten. Bij longfunctietesten worden verschillende aspecten van het inademen en (vooral) het uitademen in cijfers uitgedrukt. Het gaat dan meestal om de hoeveelheid lucht die iemand kan verplaatsen in een bepaalde tijd. Bij reactietesten wordt gekeken hoe de longfunctie reageert op bepaalde omstandigheden. Deze omstandigheden kunnen een bepaalde prikkelende stof zijn (astmatici reageren hier heftiger op dan mensen met "gewone"

longen) of inspanning. Laatstgenoemde test is noodzakelijk om die mensen te identificeren die alleen door zware inspanning astmatische klachten krijgen. Deze mensen hebben last van inspanningsastma. Alle genoemde testen zijn internationaal erkend, en in principe kunnen de resultaten uit een Nederlands laboratorium zonder meer overgenomen worden door de onafhankelijke medische commissie die het in Salt Lake City voor het zeggan heeft.

Relevante testen

Bij wintersporters is er iets bijzonders aan de hand in hun longen. Door de veelvuldige blootstelling aan koude, droge lucht en de hiermee gepaard gaande maximale inspanning hebben relatief veel wintersporters astmatische klachten. Deze klachten openbaren zich alleen tijdens winterse omstandigheden. Voor deze bijzondere vorm van inspanningsastma is de term "ski-astma" geïntroduceerd, aangezien deze vorm het eerst is beschreven bij langlaufers. NOC*NSF heeft in samenwerking met het Academisch Ziekenhuis Rotterdam, de Koninklijke Nederlandse Schaatsenrijdersbond en het NeCeDo een beleidsnotitie aangeboden aan de medische commissie van het IOC om ook met deze groep astmatici rekening te houden bij het opstellen van de criteria om te bepalen welke sporters daadwerkelijk astma hebben.

De urineprocedure, stap voor stap

De dopingcontrole in Salt Lake City

Nog een paar weekjes en dan is het weer zover, de Olympische Winterspelen. Nederland zal wederom een goede ploeg afvaardigen in de hoop de goede en cleane prestaties van Nagano 1998 te overtreffen. Een belangrijk onderdeel van de komende Winterspelen vormt wederom het dopingvraagstuk. In onderstaand stukje worden nog wat zaken op een rijtje gezet.

Alle sporters die het "Entry-Form" ondertekend hebben, kunnen in aanmerking komen voor dopingcontroles. Deze controles kunnen plaatsvinden van 29 januari tot en met 24 februari. De Paralympiërs kunnen vanaf 1 maart gecontroleerd worden.

Deze controles kunnen overal plaatsvinden, zowel in het kader van de Olympische Spelen, tijdens de voorbereiding in de Verenigde Staten, maar ook daarbuiten. Daarnaast zijn controles in het Olympisch dorp ook mogelijk. Het is de

bedoeling dat van elke Olympische sporter minimaal een urinemonster en een bloedmonster wordt afgenomen. In ieder geval zullen alle medaillewinnaars een urinemonster moeten inleveren, buiten de gewone loting die zal plaatsvinden.

Het dopingcontrole materiaal dat in Salt Lake gebruikt zal worden is wederom de Bereg-Kit (de dikke glazen flesjes in het piepschuimen doosje). In Nederland worden deze materialen ook veelvuldig

gebruikt, echter naast het bekende Versapack materiaal (de gele en groene plastic flesjes). Onderstaand wordt de dopingcontroleprocedure in Salt Lake City beschreven. Meer informatie over de onafhankelijke medische commissie, het inleveren van medische verklaringen, de problematiek van de (astma)geneesmiddelen, het verzamelen van bloedmonsters, etc is gedeeltelijk terug te vinden in deze uitgave van Receptor, alsmede op de website van het NeCeDo, www.necedo.nl.

Vanzelfsprekend kan er te allen tijde naar het NeCeDo gebeld, gemaïld of gefaxt worden en zullen de vragen zo spoedig en zo goed mogelijk beantwoord worden. Graag wil het NeCeDo de gehele Nederlandse Olympische ploeg veel succes toewensen.

Oproep voor dopingcontrole

Wanneer je ingeloot of aangewezen bent voor een dopingcontrole, wordt je mondeling of schriftelijk daarvan op de hoogte gesteld door een Escort (bij een controle buiten wedstrijdverband eventueel ook telefonisch). Ben je ingeloot of aangewezen voor het afnemen van een bloedmonster, dan zal dit uitdrukkelijk op het aanwijzingsformulier (= Doping Control Notification Form) vermeld staan. Je dient jezelf te kunnen identificeren met de accreditatiepas en het Doping Control Notification Form moet ondertekend worden. Een kopie zal aan je overhandigd worden. Na ondertekening overhandigt de Escort je een Doping Control Access Pass, die je toegang geeft tot het dopingcontrolestation. Bij een controle buiten wedstrijdverband kunnen ook gegevens over de locatie van het dopingcontrolestation aan je overhandigd worden. Het is echter ook mogelijk dat je de locatie waar de aanwijzing heeft plaatsgevonden niet mag verlaten en ter plekke een urinemonster geproduceerd dient te worden. Je zal onder toezicht staan van de Escort en je dient in het gezichtsveld te blijven van de Escort. Je mag verzegeld worden door één geaccrediteerde begeleider van de Nederlandse ploeg. Aan je begeleider zal ook een Doping Control Access Pass overhandigd worden.

Een weigering of het niet (op tijd) verschijnen op de dopingcontrole kan (tuchtrechtelijke) sancties tot gevolg hebben.

Registratie en identificatie in het dopingcontrolestation

Bij een controle dien je zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk op de tijd die vermeld staat op het Doping Control Notification Form, te melden bij het dopingcontrolestation. Je dient bij binnenkomst in het dopingcontrolestation je Doping Control Access Pass te laten zien en je binnenkomst te bevestigen door je in te schrijven. Dit geldt ook voor de eventueel aanwezige begeleider en tolk. Indien je gebruik maakt van drank die in de wachtruimte staat, let dan goed op dat deze drank geen dopinggeduide stoffen bevat en het flesje goed

verzegeld (en dus nog ongeopend) is. Bij het afnemen van een bloedmonster zal je geroepen worden in de Venipuncture Area (de ruimte waar de procedure voor het afnemen van bloed plaatsvindt) van het dopingcontrolestation. Je zal eerst een formulier dienen te lezen, a Consent To Blood Sampling Form, met daarop beschreven de afnameprocedure en de eventuele risico's. Dit formulier zal ondertekend worden door de Doping Control Officer en je zal hiervan een kopie ontvangen.

1 Keuze opvangbeker

Alvorens een urinemonster te produceren, word je gevraagd een opvangbeker te kiezen. Elke opvangbeker is apart verpakt.

2 Plassen onder toezicht

Onder direct toezicht van een Doping Control Technical Officer dien je in de opvangbeker een urinemonster te produceren. Deze Technical Officer is van hetzelfde geslacht en zal alleen toezicht houden tijdens de afnameprocedure. Bij een controle binnen wedstrijdverband dien je een hoeveelheid urine te produceren van minimaal 75 milliliter, terwijl dit bij een controle buiten wedstrijdverband minimaal 60 milliliter is. Je sluit zelf de opvangbeker.

3 Keuze van flesjes

Na het produceren van het urinemonster, zal de Doping Control Officer je vragen één piepschuimen doosje (de Bereg Kit) met daarin twee flesjes te kiezen. Let goed op dat de blauwe void-zegeltape over het doosje niet verbroken is; is dit wel verbroken geweest, dan kun je dit zien doordat op de void-zegeltape met witte letters 'entry illegal' staat. De flesjes zijn apart in plastic verpakt.

4 Onvoldoende urine (1)

Als je onvoldoende urine hebt geproduceerd, dien je het A-flesje uit het piepschuimen doosje te pakken en het plastic te verwijderen. Daarna zal je een Partial Sample Kit moeten kiezen met daarin een blauw gekleurde 'stopper' en een tijdelijke verzegeltas. Je verwijdert de rode ring en de urine wordt vanuit de opvangbeker in het A-flesje geschonken en tijdelijk afgesloten met de 'stopper'. Je plaatst het A-flesje terug in het plastic hoesje en daarna terug in het piepschuimen doosje en stopt het geheel (met de originele dop los erbij) in de tijdelijke verzegeltas. Het codenummer van het doosje alsmede het nummer van de tijdelijke verzegeltas worden genoteerd op een apart dopingcontroleformulier, het Partial Specimen Form. Je dient zelf te controleren of dit correct gebeurt. Dit formulier dient ondertekend te worden door de Doping Control Technical Officer.

5 Onvoldoende urine (2)

Je naam en de datum worden aan de buitenkant van de tijdelijke verzegeltas genoteerd op een daarvoor speciaal gereserveerde ruimte. Deze ruimte dient ondertekend te worden door jezelf en de Doping Control Officer. Het ontvangstbewijs dien je goed te bewaren. De Bereg Kit zal achterblijven in de wachtruimte, terwijl jij terugkeert naar de wachtruimte. Wanneer je op een later moment klaar bent met het produceren van meer urine in een nieuwe (door jou gekozen) opvangbeker, dien je eerst het ontvangstbewijs in te leveren. Na het controleren dat je de goede Bereg Kit ontvangen hebt, dien je het Partial Specimen Form in de daarvoor gereserveerde ruimte te ondertekenen. De urine van het A-flesje wordt eerst samen gevoegd in de opvangbeker met de nieuw geproduceerde urine. Indien de hoeveelheid urine in de opvangbeker minimaal 75 milliliter is (60 milliliter bij een controle

buiten wedstrijdverband), wordt deze verdeeld over de beide flesjes die je al had gekozen. *Een weigering om voldoende urine te produceren kan (tuchtrechtelijke) sancties tot gevolg hebben.*

6 Verdelen van de urine

Je verdeelt onder toezicht van de Doping Control Officer de urine over de twee flesjes. Bij een controle binnen wedstrijdverband wordt in het A-flesje ongeveer 50 milliliter urine gegoten en in het B-flesje wordt ongeveer 25 milliliter urine gegoten. Bij een controle buiten wedstrijdverband wordt in het A-flesje minimaal 40 milliliter urine gegoten en in het B-flesje wordt minimaal 20 milliliter urine gegoten. Er dient een kleine hoeveelheid urine in de opvangbeker achter te blijven. Dit om te bepalen of het een bruikbaar urinemonster is (zie stap 8).

7 Sluiten van de flesjes

Je sluit zelf de flesjes. Je dient de rode plastic ring te verwijderen en de dop goed vast te draaien. Hiermee zijn de flesjes tevens verzegeld. Controleer of de flesjes niet lekken. Daarna worden beide flesjes teruggeplaatst in de plastic hoesjes en daarna in het piepschuimen doosje. De codenummers van de flesjes dienen overeen te komen met het codenummer van het piepschuimen doosje. Dit codenummer wordt genoteerd op het Doping Control Official Record (= dopingcontroleformulier). Je dient zelf te controleren of dit correct gebeurt.

8 Meting zuurgraad (pH) en soortelijk gewicht (SG)

Er dient een kleine hoeveelheid urine in de opvangbeker achter te blijven om de zuurgraad en het soortelijk gewicht te bepalen. Dit om er zeker van te zijn dat de urine bruikbaar is voor laborator-

iumanalyses. De zuurgraad behoort groter of gelijk aan 5 en kleiner of gelijk aan 7 te zijn. Het soortelijk gewicht moet 1.005 of hoger zijn. Als de urine niet aan de gestelde eisen voldoet kan aan je gevraagd worden om een nieuw urinemonster te produceren. De meetresultaten worden op het Doping Control Official Record vermeld. De resturine wordt weggegooid.

9 Opgave gebruikte geneesmiddelen

De Doping Control Officer vraagt je welke geneesmiddelen en/of andere relevante substanties je hebt gebruikt gedurende drie dagen voorafgaand aan de dopingcontrole. Deze worden genoteerd op het Doping Control Official Record. Vergeet niet voedingssupplementen, de anticonceptiepil, natuurgeneeskundige kruiden en soortgelijke middelen op te geven!

10 Ondertekenen van het dopingcontroleformulier

Op het Doping Control Official Record kun je eventuele bezwaren en opmerkingen kwijt in de daarvoor speciaal gereserveerde ruimte. Bij voorkeur zet je zelf je bezwaren in deze ruimte en onderteken je het Doping Control Official Record. Je moet het formulier ALTIJD ondertekenen. Na ondertekening door de Doping Control Officer(s), de vertegenwoordiger van het IOC, je eventueel aanwezige begeleider en de eventueel aanwezige vertegenwoordiger van de Internationale Federatie krijg je een kopie van het Doping Control Official Record. Je levert je Doping Control Access Pas in en je dient je vertrek te bevestigen door jezelf uit te schrijven. Daarmee is de procedure ter plaatste voor jou beëindigd.

Niet tekenen, elke andere weigering, gebrek aan medewerking of enige andere vorm van in gebreke blijven kan (tuchtrechtelijke) sancties tot gevolg hebben.

Harmonisatiecongres verzet naar 11 en 12 april 2002

Vanwege de tragische gebeurtenissen van 11 september jongstleden kon The European Working Congress on Harmonisation and Future Developments in Anti-Doping Policy op 9 en 10 oktober geen doorgang vinden. Het congres, dat wordt georganiseerd door NOC*NSF in samenwerking met het NeCeDo, zal nu plaatsvinden op 11 en 12 april aanstaande op het Nationaal Sportcentrum Papendal. Het harmonisatiecongres kent een vijftal parallelsessies te weten: Law & Regulations, Education, Future

Developments & Science, Controls en Laboratories & The List of Banned Substances. De onderwerpen van de parallelsessies worden zorgvuldig afgestemd met de ontwikkeling van de World Anti-Doping Code van de World Anti-Doping Agency (WADA). Naast laatstgenoemde organisatie leveren bovendien de IOC Medische Commissie, de Raad van Europa, de Europese Atletencommissie, het Internationaal Anti-Doping Arrangement (IADA) en de Europese Unie een bijdrage aan dit congres.

Colofon

Receptor is een uitgave van het Nederlands Centrum voor Dopingvraagstukken (NeCeDo) om haar partners en relaties te informeren over doping. Informatie uit Receptor mag door derden worden gebruikt. Bij overname van artikelen dient bronvermelding plaats te vinden.

Hoofd- en eindredactie: Maurice Leeser
Aan deze uitgave werkten mee:
Remco Tevreden, Rens van Kleij,
Piet van der Kruk, Frans Stoele,
Jan Brouwer de Koning, Steven Teitler,
Fred Hartgens, Olivier De Hon
en Penelope Di Lella
Uitgeverij: Arko Sports Media
Fotografie: Pardon fotografie
Vormgeving, Lay-out en druk:
Lunodruk
grafisch bedrijf BV

Redactieadres: NeCeDo
T.a.v. de redactie van
Receptor
Postbus 5014
2900 EA Capelle aan den IJssel
tel: 010 2010150
fax: 010 2010159
info@necedo.nl
www.necedo.nl

ISSN: 1566-1814